

Umělecký výzkum / Tělo na poli umění a sociologie

ZS 2012 Úvod do handicapu

SAN239 Umělecký výzkum - Úvod do handicapu

Vyučující: Lenka Klodová, PhD.; Eva Šlesingerová, PhD.

Kdy a kde: pondělí 16–17:30 v místnosti 201, FAVU, ulice Údolní

Přednáška + seminář

Ukončení: Zkouška (6 ECTS)

Konzultační hodiny:

Lenka Klodová

Eva Šlesingerová (pondělí 10-11:30, 349)

Abstrakt: Tělo a tělesnost nás propojují se světem kolem nás a kotví nás v něm. Skrze tělesné bytí zažíváme sebe a druhé lidi. V tělech se materializují sociální normy, těla performují identity a subjektivity dané kultury, do těl jsou projektovány společenské hierarchie genderové, sexuální, rasové, třídní a další.

Kurz provádí studující základními perspektivami, ze kterých sociální věda a umění analyzují a uchopují téma těla a tělesnosti. Všímá si těla jako společenského a kulturního objektu a zároveň jako aktéra sociálních procesů i uměleckých performancí. Na vybraná témata v tomto kurzu budeme nahlížet z pohledu sociální antropologie a kritické teorie. Cílem kurzu *Tělo na poli umění a sociologie* aneb *Umělecký výzkum*, který probíhá od roku 2011 ve spolupráci Fakulty výtvarných umění a Fakulty sociálních studií, je propojit práci studujících a vyučujících ze sociálně-vědních, humanitních a uměleckých oborů a nahlížet témata spojená s tělem a tělesností z různých perspektiv. Naše zaměření je interdisciplinární, důraz je kladen na dialog a schopnost společné týmové práce.

Tématem kurzu pro zimní semestr 2012 je lidský handicap, který se může projevat na různých úrovních /fyzické, smyslové, sociální, genderové.../, ale vždy je specifický co by odchylka od normálu. Historie definování, vnímání a řešení handicapů podává velmi silnou informaci o stavu „normální“ populace a relativnosti pojmu „normální“. Kurz se skládá z několika typů lekcí: z přednášek lektorek Evy Šlesingerové a Lenky Klodové, z prezentací hostů /Humor a stáří - prezentace práce Zdravotních klaunů na geriatrických odděleních, prezentace arteterapie, přednášky Kateřiny Kolářové (FHS UK Praha)/ a především ze seminárních lekcí. V seminárních lekcích skupiny studentů naleznou v rámci předmětu kurzu téma zpracovatelné jak

uměleckými, tak i sociálně-vědnými metodami a pokusí se tento společný projekt realizovat.

hodnocení a podmínky absolvování kursu:

60% - projekt na vybrané téma, 17 000 - 20 000 znaků včetně poznámek pod čarou a literatury; výběr relevantního tématu a jeho zpracování pomocí k němu vztažených konceptů/analytických nástrojů a interpretace je ve vaší kompetenci a bude součástí hodnocení.

40% - prezentace projektu

K úspěšnému absolvování je třeba získat minimálně **60%** bodů.

časový rozvrh kurzu:

1.týden (24.9.)

organizační setkání

úvod, vysvětlení konceptu, ukázky prací z loňska

2.týden (1.10.)

tělo, handicap a sociální vědy I. (Eva Šlesingerová)

tělo a antropologie/sociologie, tělo a subjektivita, sociální, symbolický, politický rozměr tělesnosti, normální a abnormální

+ jak vytvořit projekt (perspektiva sociálních věd)

ČETBA:

Scheper-Hughes, Nancy and Margaret M. Lock. „The Mindful Body: A Prolegomenon to Future Work in Medical Anthropology“, *Medical Anthropology Quarterly*, New Series, Vol. 1, No. 1 (Mar., 1987), pp. 6-41

+ literatura k metodologii projektu

3.týden (8.10.)

handicap ve výtvarném umění (Lenka Klodová)

4.týden (15.10.)

host - Helena Poláková - zdravotní klaun

5.týden (22.10.)

cvičení, vytvoření pracovních skupin, hledání tématu

6.týden (29.10.)

tělo, handicap a sociální vědy II. (Eva Šlesingerová)

tělo a antropologie/sociologie, normální a abnormální, umlčená těla, tělo a jeho identita, koncept kyborga, tvorba normality (eugenika, diagnózy, koncept zdraví a nemoci)

ČETBA:

Murphy, R.F. 2001. *Umlčené tělo*. Praha: Sociologické nakladatelství. str.17 - 132

Donna Haraway. Manifest kyborgů: věda, technologie a socialistický feminismus ke konci dvacátého století, *Sociální studia*, 7, 2002, 51-58

Foucault, Michel. *Abnormal: Lectures at the College de France, 1974-1975*, kap.3,8

7.týden (5.11.)

praktická akce, Tyfloservis - procházka poslepu nebo Živá knihovna..., ještě nepředjednáno (Lenka Klodová)

8.týden (12.11.)

arteterapie, předjednáno s psychiatrickým oddělením nemocnice v Bohunicích (Lenka Klodová)

9.týden (19.11.)

cvičení, vytvoření pracovních skupin, hledání tématu

10.týden (26.11.)

tělo, handicap a sociální vědy III. (Eva Šlesingerová)

tělo a antropologie/sociologie, normální a abnormální, handicap a medicína, medikalizace handicapu, hranice handicapu - tělo a mysl

ČETBA:

Byron Good. 1990. *Medicine, rationality, and experience: an anthropological perspective*. Cambridge University Press

Schildrick, Margrit (2009) *Dangerous Discourses: Subjectivity, Sexuality and Disability* (Palgrave Macmillan)

Schildrick, Margrit and Roxanne Mykitiuk (eds) (2005) *Ethics of the Body: Postconventional Challenges* (MIT Press)

11.týden (3.12.) (Lenka Klodová)

12.týden (10.12.)

host Kateřina Kolářová + závěrečná prezentace společné práce